

קריית אוננו, אז ועתה

מאת: אריה וישניאק

לא פעם בעברך ברחובות הקריה או בבואך במגע עם אחד ממוסדוֹ-תיה הנך נעצר לפתע והתמונות במוחך מתחילות לנוע אחורה. אתה משוה בהתרגשות את העבר עם ההווה. לא, אין זו נוסטלגיה, או געגועים אל העבר, אם כי הוא קרוב ויקר ללבך. יש כאן יותר רגש של ספוק עמוק על ההתפתחות המסחררת. אות וסמל לשנויים המהפכניים שעברו ועדיין עוברים על הארץ הזאת. הרגשת הספוק גוברת אם אתה מרגיש, שגם לך חלק־מה בהתפתחות זו.

חלוציות הראשונים וסבלם מחד גיסא, מרצם, כושרם והדינמיות של הממשיכים מאידך גיסא, הם שחוללו את הפלא. בהשוואות באות בזו אחר זו.

אז — ראשית שנת 1940 42 משפחות ראשונות נכנסוֹ-ת לבתיהם בכפר־אוננו ו־זמן קצר אחריהם עוד 20 משפחות. האגודה הש־תופית ו"רסקו". רק 7 שנים לאחר מכן, עם ע־לית מעפילי "ברכה פו־לד" החלה תנופת ההתפתחות. חולות, חולות, מסביב ובפנים, אף לא זכר של כביש פנימי. שנים רבות בוססו עקרות הבית בחולות העמוקים בגררן סלים כבדים.

ועתה — רשת כבישים מפותחת בכל רחוב וסמטא. קילו־

מטרים רבים של כבישים. כסרט שחור חודרים לכל מקום ותפקידם האחד — להקל על החיים.

אז — קומץ בתים קטנים בני 2 חדרים לא גדולים ומט־בת, בלי מקלחת ובלי ב־תי שמוש. אלה הוקמו מ־גרוטאות ע"י המשתכנים עצמם בחצרות, ו"מפא־רים" את הנוף. קשה במיוחד היה לילדים שנ־אלצו לצאת בלילות ולא פעם בגשם ובקור.

ועתה — קריה גדולה המשתרעת על פני שטח גדול. שכו־נים — שכונים. דירות נאות ומרווחות עם כל הנוחיות, בולטות הוילות

המרוכות, שהמותרות ניי-
כרת בהן.

א — התרגשות בישוב הקטן;
נפתח "בית-ספר", היל-
דים הראשונים של כפר-
אוננו נכנסו לעול הלמו-
דים ובפנים — 3 כתות
בחדר אחד בבית-העם.
בכל "כתה" 5 — 4 יל-
דים, והמורה עוברת מק-
בוצה לקבוצה ומנסה ללא
הצלחה מרובה לתת לכל
כתה שיעור אחר.

ועתה — רשת מוסדות חנוך מפו-
ארת ומסועפת. בתי-ספר
יסודיים גדולים ומפות-
חים, חנוך תיכון, חנוך
מוסיקלי, למודי מלאכה,
התעמלות. אלפי ילדים
מכל הגילים. מקור גאווה
ותקוות לעתיד.

א — אפלה ברחובות המעטים
אף פנס אחד. רומנטי?
יתכן. אך אם זה נמשך
שנים על שנים "הרומנ-
טיקה" מתחילה להעיק
וגוברת התשוקה לאור.

ועתה — תאורה מלאה כמעט,
מאות פנסים ברחובות
ובסמטאות, בכמה מקו-
מות אור פלואורוסצנטי
יפה. האור לא רק מאיר,
הוא גם מחמם את הנפש
ומעורר הרגשה טובה,
ביתית.

א — 4 פעמים ביום נכנס האו-
טובוס לכפר. לא פחות
ולא יותר... ואם ברצונך
לצאת, או לבוא בשעה
אחרת — אשריך, אם
יש ברשותך זוג אפנים.
זה כבר כלי נפלא, אך

בחולות העמוקים הוא
מתעקש, ואז התכבד ורד,
וגרור אותו. לזה קוראים
"עזרה הדדית" ואם אין
לרשותך אפנים — ולרובם
אין — התכבד ולך ברגל
עד "בית מזרחי", היינו
עד כביש פתח-תקוה. זה
ספורט בריא, והדרך בין
הפרדסים יפה, אך לאט-
לאט הוא נמאס. על תי-
אטרון או קולנוע אין לה-
לום. פשוט אין קשר.

ועתה — תחבורה מפותחת ומסו-
דרת, שני קוים. כ-80 או-
טובוסים ליום. בממוצע
כל 10 דקות יוצאת מכו-
נית. יש עוד לקויים?
אולי. אך הזכר נא מה
היה אז, ומיד תחדל
להתלונן.

א — תעסוקה קבועה היתה
בשנים הראשונות לבוד-
דים בלבד. הרוב עבד
בעבודות זמניות ובהפס-
קות לא קצרות לעתים.
השובע לא תמיד היה
אורח קבוע בכל הבתים.
סעד? לא. לא היה זכר
לסעד, הקופות הצבוריות
היו ריקות עד להחריד.
גם לא היה צורך בכך.
הצעת סעד היתה מעור-
רת רק זעם ועלבון.

ועתה — אלפי מפרנסים ולכולם
עבודה קבועה יציבה בת-
עשיה, בבנין, במשרדים,
במסחר וכו'. כל אדם
בריא שרוצה לעבוד —
עובד. והשאר — המוג-
בלים בכושר עבודתם, ל-
מענם יש עבודות יזומות

וסעד מקופות הממשלה
והמועצה, רבבות לירות
לשנה. אין הוא מספיק?
נכון, אולם רעבים ללחם
אין בתוכנו.

א — הכפר מקבל את מימיו
מכפר-אזר ותלוי בר-
צונו הטוב והרצון הטוב
לא תמיד ישנו. התלות
מורגשת היטב-היטב. ב-
הפסקות גדולות ומעיקות.
החי והצומח צמאים י-
מים רצופים. מאות פע-
מים רצו ברגל ביום ובל-
ילה לכפר השכן והת-
חנונו על מעט מים, ולא
תמיד בהצלחה.

ועתה — אין אנו תלויים עוד
באחרים. הבארות שופ-
עות, המשאבות פועלות
ואין עוד (כמעט!) ברזים
יבשים. נפסק הסבל המ-
מושך, ושאתם מים בש-
שון!

א — ישוב יהודי קיצוני. ד-
רומה ממנו כפרים ער-
ביים גדולים וחזקים. י-
הודיה בלבד מונה 8000
נפש. ולידו כפר-ענה, חי-
ריה, סקיה ואלה מתחב-
רים עם סלמה. שרשרת
רצופה ומאחוריה לוד ור-
מלה הערביות. וליד הכ-
פר ממש מחנה צבאי
גדול בידי צבא זר ולא
תמיד ידידותי, ובשעות
חירום מתנכל לנו לא
פעם. ומזרחה — שרשרת
אחרת, הכפר רנטייה ומ-
אחוריו מג'דל אום-זרע,
קולה, בית-טריף ועוד.
וכאשר שלטונות המנדט

סגרו את האיזור העברי בגדרות-תיל ומשמרות מ-זוינים לידו, עברה הגדר ליד הבריכה שלנו. בצ-חוק מר קראנו לזה: מדינה עברית.

ועתה — הגבול הוא קרוב גם עכ-שיו, אולם מה עצום הש-נוי לגבינו. נהפכנו לעורף. במקום יהודיה-יהוד, במ-קום כפר ענה, חיריה, סקיה — אור-יהודה. סל-מה היא עברית. רנטייה נהפכה לרינת-יה, אום-זרע למזרע, קולה לגבעת כח, דיר-טריף לבית-ע-ריף, וכו' וכו'. לוד ורמלה יהודיות. ועליהן נוספו עוד ישובים ובעיקר: תל-ליטווינסקי נהפך לתל-השומר ושוכן בו צבא עברי. אזור יהודי גדול ורצוף. הרגשה נפלאה ל-

— א —

אחר דריכות ומתח של שנים. רק מי שחי שנים במתח זה יכול לחוש את ההבדל.

שנת 1950. מגיעה הע-ליה הגדולה מעירק. כל השטח דרומית לכפר כו-סה אהלים ואח"כ בדו-נים. מעברה גדולה, 800 משפחות. האהלים הזכירו לרבים מאתנו שנים רא-שונות לעלותנו ארצה. אולם מה רב השוני. אז היינו צעירים מאד, נטולי דאגות משפחה ובעיקר חלוצים אשר ששו לק-ראת כל סבל. וכאן לפ-נינו משפחות מרובות י-לדים, חוסר עבודה בכל, השרותים כמעט ואינם פועלים. מרה שחורה שכ-בה בכל.

ועתה — האהלים והבדונים הת-חלפו בצריפונים, ואלה התחלפו בשכונים נאים. הצריפונים נעלמו כמעט, האחרונים ייעלמו בקרוב. כל השרותים פועלים כר-אוי. קשה היה הסבל ומ-מושך. אך סו"ס נעלמת המעברה. קם שטח הפ-תוח. ברוך שפטרנו!

— א —

«הרשות המוניציפלית». ועד מקומי שנבחר באס-פה כללית בת כמה עש-רות משתתפים. הכל נע-שה בהתנדבות. בסעיף המשכרת חצי עובד בהנ-הלת חשבונות... אלף ל-רות הם סכום פנטסטי. אך חברי הועד עמלים קשה, כדי לקיים מינימום של שירותים ולקדמם צעד צעד.

ועתה — מועצה מקומית חזקה ו-דינמית, פועלת במרץ ו-כשרון. התקציב — מאות אלפים, מנגנון של עש-רות עובדים, שרותים מ-פותחים. האוכלוסיה מונה כ-10,000 נפש ותכנית ההתפתחות גדולה ומר-קיעה.

בסיכום: קריה גדולה מת-פתחת ומשגשגת. כמעט ויש לך רצון לומר: אש-רינו שזכינו! אולם זה גובל ב"ציונות", וזו כעת לא באפנה... אעפ"י כן הבה ונאמר לראשונים: תחזקנה ידיכם! ונברך את הממשיכים: תשרה הברכה במעשי ידיכם!